

- використовувати різноманітні форми творчого співробітництва студентів;
- за допомогою рефлексивного управління навчальної діяльності формувати навички самоорганізації, саморозвитку, самореалізації, самовизначення особистості у творчій діяльності.

Список використаних джерел

1. Богданова Т.Г., Корнілова Т.В. Діагностика пізнавальної сфери дитини. – М.: Роспедагентство, 1994.
2. Богоявленська Д.Б. Психологія творчих здібностей: Учеб. Посібник для студентів вищ. навч. закладів. – М.: Изд. Центр «Академія», 2002.
3. Большакова Л.А. Розвиток творчості молодшого школяра // Завуч початкової школи. – 2001. – №2.
4. Сгоров О. Комунікативна функція навчального заняття // Учитель. – 2001. – № 1. – С. 52-54
5. Козвоніна В.П. Розвиток творчих здібностей учнів // Початкова школа. – 2000. – № 7.
6. Мотков О.І. Психологія самопізнання особистості. Практичний посібник. – М.: «Трикутник», 1993.
7. Полат Є.С. Метод проектів на уроках іноземної мови. // ИЯШ. –1991. – № 2. – С. 3-10.
8. Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 328с.

References

1. Bogdanova T.G., Kornilova T.V. Diagnostika piznaval'noї sferi ditini. – М.: Rospedagentstvo, 1994.
2. Bogojavlens'ka D.B. Psihologija tvorchih zdbnostej: Ucheb. Posibnik dlja studentiv vishh. navch. zakladiv. – М.: Izd. Centr «Akademija», 2002.
3. Bol'shakova L.A. Rozvitok tvorchosti molodshogo shkoljara // Zavuch pochatkovoї shkoli. – 2001. – №2.
4. Sgorov O. Komunikativna funkcija navchal'nogo zanjattja // Uchitel'. – 2001. – № 1. – S. 52-54
5. Kozvonina V.P. Rozvitok tvorchih zdbnostej uchniv // Pochatkova shkola. – 2000. – № 7.
6. Motkov O.I. Psihologija samopiznannja osobistosti. Praktichnij posibnik. – М.: «Trikutnik», 1993.
7. Polat E.S. Metod projektiv na urokah inozemnoї movi. // IJaSh. –1991. – № 2. – S. 3-10.
8. Panova L.S., Andrijko I.F., Tezikova S.V. ta in. Metodika navchannja inozemnih mov u zagal'noosvitnih zakladah. – К.: VC «Akademija», 2010. – 328s.

УДК: 378

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

О.В. Неборачко⁷

викладач, КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР

e-mail: nebo@gmail.com

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Е.В. Неборачко

преподаватель, КВУЗ «Запорожский педагогический колледж» ЗОР

PECULIARITIES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS FOR PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

O.V. Neborachko

teacher, Zaporizhzhia Pedagogical College

У статті розглядаються різні підходи до визначення структури професійної компетентності педагога. Наголошується, що підготовка вчителів іноземної мови до роботи в дошкільному закладі освіти має на меті формування професійної компетентності як цілісної характеристики особистості, що визначається специфікою раннього навчання іноземних мов. Доводиться, що професійна компетентність педагога-дошкільника є інтегральною категорією, зміст і структура якої дозволяють фахівцю виконувати свою професійну діяльність максимально ефективно та сприяють його саморозвитку та самовдосконаленню.

Ключові слова: професійна компетентність, вчитель іноземної мови, дошкільний заклад освіти.

⁷ © Неборачко Олена Василівна, 2014

Ліцензується на умовах Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

В статье рассматриваются различные подходы к определению структуры профессиональной компетентности педагога. Отмечается, что подготовка учителей иностранного языка к работе в дошкольном образовательном учреждении имеет целью формирование профессиональной компетентности как целостной характеристики личности, что определяется спецификой раннего обучения иностранных языков. Доказано, что профессиональная компетентность педагога-дошкольника является интегральной категорией, содержание и структура которой позволяют специалисту выполнять свою профессиональную деятельность максимально эффективно и способствуют его саморазвитию и самосовершенствованию.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, учитель иностранного языка, дошкольное образовательное учреждение.

The article considers different approaches to the determination of the structure of professional competence of a teacher. It is noted that the training of foreign language teachers for a preschool educational institution is aimed at formation of professional competence as an integral characteristics of personality, which is determined by the specificity of early learning of foreign languages. It is proved that the professional competence of the preschool teacher is an integral category, the content and structure of which allow the specialist to perform their professional activities as efficiently as possible and promote self-development and self-improvement.

Key words: professional competence, foreign language teacher, preschool educational institution.

Суспільні реалії сьогодення є такими, що вимагають підготовки фахівців, компетентних у своїй предметній сфері, здатних до навчання упродовж життя, постійного підвищення фахової майстерності. Особливої ваги питання фахової компетентності педагога набуває в контексті освітніх реформ та інновацій, що полягають у переході від трансляційної педагогіки до смислової, від авторитаризму до педагогічної кооперації. Парадигмальні перетворення в освіті об'єктивно потребують нових підходів до підготовки фахівців педагогічної галузі. У зв'язку з цим професійна компетентність розглядається як необхідна умова освітньої діяльності, саморозвитку і самовдосконалення педагога.

Варто підкреслити, що в психолого-педагогічній літературі достатньою мірою висвітлені питання фахової підготовки вчителя іноземної мови. Зокрема, проблема формування професійної компетентності в різних її аспектах досить повно представлена в роботах О. Бігич, І. Зимньої, Л. Морської, Н. Кузьміної, С. Роман, Ю. Пассова та ін. Проте процес професіоналізації та оволодіння педагогічної майстерністю вчителів іноземної мови (ІМ) в дошкільному навчальному закладі (ДНЗ) ще не знайшов належного висвітлення й систематизації в науково-методичній літературі. Так, К. Віттенберг розглядає проблему професійної підготовки студентів-майбутніх вчителів ІМ у ДНЗ засобами інформаційно-комунікаційних технологій та окреслює організаційно-педагогічні умови формування їх фахової компетентності [1]. У центрі уваги Т. Шкваріної – розробка моделі підготовки вчителя до здійснення іншомовної освіти дітей дошкільного віку. Дослідниця спрямовує свій науковий пошук на виявлення й фіксування системи теоретичних і прикладних характеристик та особливостей навчально-виховного процесу у вищій педагогічній школі, що має забезпечити оптимальний варіант становлення вчителя відповідної кваліфікації з якісними психолого-педагогічними новоутвореннями, адекватними очікуванім сподіванням дошкільної ланки освіти [7; 8].

Таким чином, актуальність титульного питання впливає з таких протиріч: між потребою у вчителях ІМ у ДНЗ, тобто попитом на таку освітню послугу, і відсутністю розроблених державних орієнтирів щодо підготовки фахівців у галузі раннього навчання ІМ; між реальними вимогами до особистості і професійних якостей вчителя іноземної мови у ДНЗ та відсутністю їх як закріплених критеріїв в освітніх кваліфікаційних характеристиках.

Метою нашого дослідження є визначення специфіки професійної діяльності вчителя іноземної мови у дошкільному навчальному закладі та відображення особливостей педагогічної професіоналізації в структурі фахової компетентності.

Професійна діяльність педагога має творчий характер, це категорія, яка завжди перебуває в розвитку й потребує удосконалення. Відповідно, система критеріїв оцінки її продуктивності постійно змінюється. За визначенням Є. Огарьова, компетентність – категорія оцінна, вона характеризує людину як суб'єкта спеціалізованої діяльності, де розвиток здібностей людини дає їй можливість виконувати кваліфіковану роботу, приймати рішення у проблемних ситуаціях, планувати і вдосконалювати дії, які призводять до успішного досягнення поставлених цілей [5, 10]. Л. Морська вважає, що професійна компетентність педагога – це система професійних знань та вмінь, ціннісних орієнтацій особистості в соціумі, культурі, що виявляється в мовленні, стилі спілкування, ставленні вчителя до себе, своєї практичної діяльності. На думку науковця, професійна компетентність вчителя іноземних мов охоплює п'ять сфер: мотиваційно-ціннісну, когнітивну, рефлексивну, операційно-діяльнісну, інформаційну. У

межах кожної зі сфер виділено такі компоненти, як: предметна, комунікативна, методична, особистісна, інформаційна компетенції. Також автор зазначає, що інформаційна компетенція вчителя іноземних мов органічно поєднується з кожним компонентом у розробленій структурі, утворюючи інформаційно-предметну, інформаційно-комунікативну, інформаційно-методичну та інформаційно-особистісну компетенції [3, 89-94]. Розглядаючи професійну компетентність педагога, дослідники здебільшого виділяють психологічні, педагогічні та соціальні умови її становлення. Зокрема, модель професійної компетентності освітянина визначається як єдність його теоретичної і практичної готовності. При цьому педагогічні уміння групуються таким чином:

- уміння «переводити» зміст об'єктивного процесу виховання в конкретні педагогічні завдання;
- уміння будувати і приводити у рух логічно завершену педагогічну систему: комплексне планування навчально-виховних завдань; обґрунтований відбір змісту освітнього процесу; оптимальний вибір форм, методів і засобів його організації;
- уміння виділяти і встановлювати взаємозв'язки між компонентами і факторами виховання, приводити їх в дію;
- уміння оцінювати результати педагогічної діяльності: самоаналіз і аналіз освітнього процесу та результатів діяльності педагога; визначення нового комплексу домінуючих педагогічних завдань [4].

Детальне вивчення проблеми професійної компетентності дозволяє твердити, що в її структурі, як правило, виділяють три найважливіші компоненти:

- загальнопрофесійні знання та вміння (психолого-педагогічні);
- предметні знання та вміння;
- професійно важливі якості особистості вчителя.

На думку Т. Шкваріної, підготовка вчителів іноземної мови до роботи в дошкільному закладі освіти на меті формування професійної компетентності як інтегрованої характеристики особистості, що об'єднує знання, навички, вміння, креативність, ініціативність, самостійність, самооцінку, самоконтроль особистості, здатність адекватно користуватися іноземною мовою в професійних цілях і складається з окремих компонентів (психолого-педагогічної, іншомовної комунікативної, методичної) [8]. Х. Шапаренко вивчає структуру професійної компетентності педагога-дошкільника на засадах акмеологічного підходу та визначає такі її компоненти: особистісний, змістово-процесуальний, рефлексивно-оцінювальний, креативний. Дослідницею було розроблено та експериментально перевірено технологію формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу через проходження таких етапів особистісно-професійного зростання: підготовчого, процесуального, рефлексивного та узагальнювального; визначено критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності [6, 8-9].

Безперечно, найбільш важливою для професійної компетентності вчителя іноземної мови є іншомовна комунікативна компетентність, під якою розуміють уміння вчителя та його готовність здійснювати спілкування (усне та письмове), його країнознавча підготовка, культура мовленнєвої поведінки [5, 98]. У зв'язку з тим, що у XXI столітті гостро постає проблема діалогу культур, мирного співіснування й продуктивної співпраці людей різних націй, виникає необхідність формування в майбутніх учителів ІМ полікультурного компонента професійної компетентності – готовності до організації міжкультурного діалогу. Таким чином, професійна компетентність дошкільного вчителя іноземних мов набуває нового змісту й особливої актуальності в контексті міжкультурних відносин, глобалізаційних тенденцій у світі.

При цьому слід пам'ятати, що навчання малюків – це нелегка справа, яка вимагає зовсім іншого методичного підходу, ніж навчання школярів та дорослих. Добре знати іноземну мову ще не означає уміти навчати інших, тим паче дітей. Якщо вчитель не може методично правильно побудувати своє заняття, діти ще довго відчуватимуть відразу до іноземної мови, зневіряться у своїх можливостях. Проте заняття з іноземної мови в дошкільних освітніх установах проводяться, як правило, вчителями середніх шкіл, які не мають необхідного рівня мотивації до такого виду професійної діяльності, а також змістової і операційної готовності до неї. Тому навчання іноземної мови дошкільників проводиться без урахування цілей і особливостей дошкільної освіти, без спрямованості на наступність освітніх ланок «дитячий садок» – «школа». Ми переконані, що з дітьми дошкільного віку повинні працювати лише досвідчені фахівці, які знаються на особливостях мовного розвитку дітей, враховують індивідуальні відмінності, лінгвістичні здібності кожної конкретної дитини. Коли як саме в дошкільному віці активно розвивається мова дитини: удосконалюється її практичне вживання, зростає словниковий запас, відбувається оволодіння граматичною будовою, розвивається фонематичний слух, відбувається

усвідомлення словникового складу мови. Дошкільний вік у психофізіологічному плані є найсприятливішим періодом для оволодіння мовою. Враховуючи чутливість дитини до сприйняття і відтворення мовлення у дошкільному віці можна розвивати та зберегти гнучкість мовного апарату для оволодіння автентичною вимовою. Вивчення іноземної мови в дошкільному віці корисно всім дітям, незалежно від їх стартових здібностей, оскільки це позитивно впливає на розвиток психічних функцій дитини: пам'яті, уваги, мислення, сприйняття, уяви; стимулює загальні мовні здібності дитини. Раннє навчання іноземної мови дає великий практичний ефект у плані підвищення якості володіння нею у школі, а також відкриває можливості для навчання другої іноземної мови, необхідність володіння якою стає все більш очевидною.

Головними цілями у навчанні дошкільників іноземної мови є:

- формування у дітей первинних навичок спілкування іноземною мовою
- уміння користуватися іноземною мовою для досягнення своїх цілей, вираження своїх думок і почуттів в реально виникаючих ситуаціях спілкування,
- створення позитивної установки на подальше вивчення іноземних мов,
- пробудження інтересу до культури інших країн,
- виховання активно-творчого і емоційно-естетичного ставлення до слова,
- розвиток лінгвістичних здібностей вихованців з урахуванням вікових особливостей їх структури;
- децентрація особистості, або можливість подивитися на світ з різних позицій.

Вдалий початок навчання іноземної мови сприяє створенню високої мотивації до вивчення іноземних мов. Успіх навчання та ставлення дітей до предмета багато в чому залежить від того, наскільки цікаво та емоційно вчитель проводить заняття. Звичайно, у процесі навчання іноземних мов дошкільнят велике значення має гра. Якщо вчитель доцільно використовує ігрові прийоми, наочність, матеріал засвоюється міцніше і це здійснюється в природний спосіб. Таким чином, на педагога покладається надзвичайно велика відповідальність, адже саме від нього залежить, наскільки успішними будуть перші кроки дитини у вивченні іноземної мови. Тому, на нашу думку, важливим компонентом професійної компетентності вчителя іноземної мови є саме лінгвометодична компетенція. За своєю природою вона передбачає опанування іноземною мовою на адаптивному рівні, який визначається конкретною педагогічною ситуацією, й оволодіння вміннями педагогічного спілкування, вирішення конкретних педагогічних завдань.

Професійне становлення вчителя іноземної мови в системі дошкільного навчання – це безперервний процес педагогічного самовдосконалення, в основі якого лежить його прагнення до особистісного та професійного зростання і розкриття свого педагогічного потенціалу. Критеріями професійної підготовки такого вчителя є його особистісна готовність, лінгвістична компетентність, методична майстерність, здатність до креативності та саморозвитку.

Сформулюймо висновки:

1. Особливості професійної компетентності вчителя-дошкільника обумовлені системою взаємопов'язаних характеристик: особистісних і тих, що визначаються об'єктом професійної педагогічної діяльності.

2. Професійна компетентність педагога-дошкільника – це інтегральна категорія, зміст і структура якої дозволяють фахівцю виконувати свою професійну діяльність максимально ефективно й сприяють його саморозвитку та самовдосконаленню.

3. Враховуючи тенденції сучасної освіти, розвиток якої відбувається у міжкультурному просторі, до традиційної схеми підготовки фахівця відповідної галузі додається й готовність до міжкультурної комунікації на основі толерантності й поваги до національних традицій представників різних етноспільнот.

4. Специфіка раннього навчання іноземних мов висуває високі вимоги до професійної компетентності дошкільного вчителя, що доповнюються такими факторами: світоглядними особливостями розвитку сучасних дошкільників, що теж формуються під впливом глобалізаційних тенденцій у світі, підпорядкуванням мети навчання іноземних мов передусім виховним, розвивальним, освітнім завданням.

У подальших дослідженнях із цієї тематики передбачається розробити психолого-педагогічну модель підготовки вчителя іноземної мови в дошкільному закладі освіти та експериментально перевірити педагогічні умови її реалізації.

Список використаних джерел

1. Віттенберг К.Ю. Підготовка майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій до навчання дітей іноземних мов: дис. ... канд.пед.наук: 13.00.04 / Ксенія Юріївна Віттенберг. – Херсон, 2010. – 275 с.
2. Комков И.М. Методика преподавания иностранных языков / И.М. Комков. – Минск : Выш. школа, 1979. – 352 с.
3. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов / Л.І. Морська. – Тернопіль : Астон, 2008. – 256 с.
4. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В.А. Сластенина – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
5. Огарев Е.И. Компетентность образования: социальный аспект / Е.И. Огарев. – СПб.: РАО ИОВ, 1995. – 170 с.
6. Шапаренко Х.А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу Х.А Шапаренко : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. - Х., 2008. – 20 с.
7. Шкваріна Т.М. Модель змісту підготовки вчителя до здійснення іншомовної освіти дошкільників // Вісник Житомирського державного університету. – Вип. 40. Педагогічні науки / Т. М. Шкваріна. – С.102-105.
8. Шкваріна Т.М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення іншомовної освіти дошкільників : монографія / Т.М. Шкваріна. – Умань : УВП, 2008. – 392 с.

References

1. Vittenberg K.YU. Pidgotovka majbutnih vihovateliv zasobami informacijno-komunikacijnih tekhnologij do navchannya ditej inozemnih mov: dis. ... kand.ped.nauk: 13.00.04 / Kseniya YUriivna Vittenberg. – Herson, 2010. – 275 s.
2. Komkov I.M. Metodika prepodavaniya inostrannyh yazykov / I.M. Komkov. – Minsk : Vysh. shkola, 1979. – 352 s.
3. Mors'ka L. I. Informacijni tekhnologii u navchanni inozemnih mov / L.I. Mors'ka. – Ternopil' : Aston, 2008. – 256 s.
4. Pedagogika: Ucheb. posobie dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / V. A. Slastenin, I.F. Isaev, E. N. SHiyanov; Pod red. V.A. Slastenina – M.: Izdatel'skij centr «Akademiya», 2002. – 576 s.
5. Ogarev E.I. Kompetentnost' obrazovaniya: social'nyj aspekt / E.I. Ogarev. – Spb.: RAO IOV, 1995. – 170 s.
6. Shaparenko H.A. Formuvannya profesijnoї kompetentnosti majbutnih vihovateliv doshkil'nih navchal'nih zakladiv na zasadah akmeologichnogo pidhodu H.A SHaparenko : avtoref. dis... kand. ped. nauk : 13.00.04. - H., 2008. – 20 s.
7. Shkvarina T.M. Model' zmistu pidgotovki vchitelya do zdijsnennya inshomovnoї osviti doshkil'nikiv // Visnik ZHitomir's'kogo derzhavnogo universitetu. – Vip. 40. Pedagogichni nauki / T. M. SHkvarina. – S.102-105.
8. Shkvarina T.M. Teoretiko-metodichni zasadi pidgotovki majbutnih uchiteliv do zdijsnennya inshomovnoї osviti doshkil'nikiv : monografiya / T.M. SHkvarina. – Uman' : UVPP, 2008. – 392 s.

УДК 811.371.134

КОМП'ЮТЕРНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

О.М. Шашкіна⁸

викладач іноземних мов,

КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР

zpc.flt@gmail.com

КОМПЬЮТЕРНЫЕ ОБУЧАЮЩИЕ ПРОГРАММЫ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Е.Н. Шашкина

преподаватель иностранных языков,

КВУЗ «Запорожский педагогический колледж» ЗОС

⁸ © Шашкіна Олена Миколаївна, 2014

Ліцензується на умовах Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)